

Як виє вовк?

Як цокає годинник?

51. Чистомовки для фонетичної зарядки:

Ас-ас-ас – восьме березня у нас;

Ки-ки-ки – всіх вітають малюки;

Ла-ла-ла – вже кульбаба відцвіла;

Ло-ло-ло – діло в нас на лад пішло;

Ли-ли-ли – дуже раді всі були;

Ра-ра-ра – ми зустріли снігура;

Ні-ні-ні – щиро дякують мені;

Лі-лі-лі – жовті квіточки малі;

Ло-ло-ло – вже все снігом замело;

Ни-ни-ни – будем ждати ми весни.

52. Вправа “Утвори слово”: даються два будь-які слова, далі треба придумати ситуації, в яких вони будуть потрібні. Наприклад: ліс, злива; дівчинка, м’яч; коза, трава; учень, книга.

53. Перекласти частину тексту, передавши тільки його зміст, з подальшим самостійним відтворенням, продовженням, порівнянням написаного учнем із задумом автора.

Висновки. Таким чином, запропоновані форми роботи слугуватимуть задоволенню потреби у творчому застосуванні учителям знань, в удосконаленні особистісних мовленнєвих навичок; викликатимуть прагнення до самоосвіти, самовиховання, нарешті життєвої самотворчості як сталих дієвих сучасних динамічних інтересів усіх учасників навчально-виховного процесу, що забезпечують цілісність, ефективність розвивальних впливів на особистість.

Література

1. Приходченко К.І. Форми роботи з розвитку творчої особистості учнів / К.І. Приходченко // Наукові записки : збірник наукових статей Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. – К. : НПУ, 2000. – Ч. 2. – С. 125–131.
2. Струганець Л.Н. Культуромовна діяльність і мовна політика держави / Л.Н. Струганець // Вивчаємо українську мову і літературу. – 2007. – № 6. – С. 2–3.
3. Галицька І.П. Інноваційні технології громадянського виховання / І.П. Галицька // Виховна робота в школі. – 2005. – № 5. – С. 2-19.
4. Котляренко Р.І. Педагогічні технології викладання української літератури / Р.І. Котляренко // Вивчаємо українську мову і літературу. – 2004. – № 3. – С. 2–5.
5. Приходченко К.І. Українська мова і література в спеціалізованій гуманітарній школі / К.І. Приходченко // Вивчаємо українську мову і літературу. – 2005. – № 12. – С. 2–4.
6. Слоньовська О.В. Інтегровані уроки з української літератури / О.С. Слоньовська, С.П. Надурак. – Х. : Ранок, 2005. – 225 с.
7. Назаренко Г.С. Досвід та методика виховання в позаурочній діяльності / Г.С. Назаренко // Директор школи. – 2007. – № 19–20. – С. 20–29.

РАШКОВСЬКА В.І.

ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ВИКОРИСТАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ СПАДЩИНИ В ДУХОВНОМУ РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Сучасні економічні, соціокультурні й духовно-моральні зміни, що відбулися в українському суспільстві, спонукають до вдосконалення фахової підготовки майбутнього вчителя. Важливо передати учням духовні традиції, мораль-

ні ідеали, напрацьовані образотворчою православною спадщиною (далі – ОПС), що вимагає високого рівня духовного розвитку майбутнього педагога. Нагальна потреба пошуку педагогічних шляхів духовного розвитку в освіті викликана поліконфесійністю української держави, тому майбутній учитель має орієнтуватися в духовному просторі, дотримуватися правил духовної безпеки, бути толерантним до світогляду й віри інших конфесій.

Доцільно підкреслити, що ОПС є активним і творчим засобом вирішення окреслених проблем. Зокрема, іконопис є непересічною світовою та вітчизняною художньо-естетичною цінністю, яка: розкриває шляхи духовного розвитку особистості образно-символічною мовою; збагачує невербальним способом отримання духовних знань; передає художніми засобами напрацьовані християнські традиції; виконує важливу функцію духовного міжконфесійного діалогу на мистецькому ґрунті; об'єднує всі християнські конфесії, залишаючись актуальною в православній, католицькій та протестантській традиції, яка нині повертається до естетики іконопису.

Отже, постає проблема осмислення професійно-освітнього потенціалу ОПС та розробки педагогічної технології його використання в духовному розвитку майбутнього вчителя.

Мета статті – подати авторську педагогічну технологію використання ОПС у духовному розвитку майбутнього вчителя.

Теоретичне обґрунтування значення духовних національних цінностей у духовно-моральному розвитку студентської молоді вищої школи здійснили І. Бех, Є. Бондаревська, М. Боришевський, І. Зязюн, А. Капська, В. Кірсанов, О. Олексюк, Г. Сагач, О. Сухомлинська, Т. Тюріна, Г. Шевченко та ін.

Слідом за Г. Ващенко, О. Вишневським, М. Грушевським, О. Духновичем, В. Карагодіним, А. Колодним, П. Кулішем, А. Марушкевич, С.І. Миропольським, І. Огієнком, С.Ф. Русовою ми розглядаємо ОПС як національно-культурне надбання нашого народу, яке становить теоретико-педагогічне підґрунтя духовного розвитку особистості. “Нині є необхідність у новому прочитанні ідей духовності релігійних мислителів” [1, с. 245].

Ефективне використання ОПС у духовному розвитку майбутнього вчителя вимагає ретельного опрацювання патристичної спадщини (Блаженний Августин, Василій Великий, Григорій Богослов, Іоанн Златоустий, Климент Олександрійський та ін.) і християнської філософсько-богословської спадщини (В. Горський, І. Ільїн, В. Лоський, Г. Сковорода, Є. Трубецькой, П. Флоренський, П. Юркевич). Інтеграція цих надбань з науково-педагогічними розробками дасть змогу глибше виявити методологічну основу духовного розвитку майбутнього вчителя засобами ОПС. В “Енциклопедії освіти” наголошено: “Осмислення феномену духовності в українській пострадянській філософії пов’язане з прагненням вийти за межі радянських обріїв мислення та віднайти нові методологічні знаряддя її аналізу. Це знаходить вияв в увазі до духовності як онтологічного осереддя людини...” [1, с. 245].

З огляду на наведене, провідним методом духовного розвитку майбутнього вчителя засобами ОПС нами обрано авторську педагогічну технологію використання ОПС у духовному розвитку майбутнього вчителя. Ми назвали її педагогічною технологією, оскільки вона відповідає теоретико-методологічним ознакам цього педагогічного явища. Педагогічна технологія – це інтеграція всіх

елементів системи в акті педагогічного впливу, який складається з трьох функцій: ініціювання активності суб'єкта, озброєння його способами діяльності, стимулювання до індивідуального вибору [2, с. 49].

Проведений нами теоретико-педагогічний аналіз проблеми та виявлений професійно-освітній потенціал ОПС дав змогу обґрунтувати сутність і розкрити структуру феномену духовного розвитку майбутнього вчителя засобами ОПС. Духовний розвиток майбутнього вчителя – це цілісний, особистісно орієнтований, цілеспрямований, спеціально організований, поетапний, динамічний процес удосконалення, упорядкування, ієрархізації розуму, почуттів і морально орієнтованої волі за духовними критеріями засобами ОПС. Наведене визначення покладено в основу розробки авторської педагогічної технології використання ОПС у духовному розвитку майбутнього вчителя, яка складається з п'яти модулів. У зробленій нами технології визначено мету, педагогічні умови та завдання кожного модуля, що реалізуються через духовно-онтологічні характеристики ОПС.

Мета педагогічної технології – набути духовного досвіду діалогічного спілкування методом удосконалення, упорядкування, ієрархізації складників духовного розвитку (розуму-почуттів-волі) майбутнього вчителя та напрацювати вміння перенесення його в професійну діяльність.

Педагогічними умовами проведення педагогічної технології є поєднання теоретико-концептуальних, мистецько-аксіологічних та організаційних спрямувань. Теоретико-концептуальні спрямовані на: поглиблення концепції художньої антропології; розвиток моральних цінностей; розкриття ієрархії педагогічних цінностей; систематизацію й інтеграцію напрацьованого духовного досвіду. Мистецько-аксіологічні – підбір здобутків ОПС за історико-логічним принципом, їх аксіологічним виміром; художньою цілісністю; врахування специфіки діалогічного спілкування з ОПС. Організаційні – спрямовані на: високу педагогічну майстерність викладача, його особистісний духовний розвиток; позитивну емоційну атмосферу, толерантне ставлення до світогляду, культурних цінностей, уподобань, інтересів, смаків студентів, повагу до їх віросповідань; створення умов для самовдосконалення, саморозвитку студентів; наявність навчально-методичного забезпечення (наочного матеріалу, аудіо- і відеотехніки, пакета індивідуально-творчих та модульних завдань).

Виклад матеріалу має проблемно-пошуковий характер, який доцільно поєднувати з бесідою, елементами дискусії, коротким опитуванням, часом анкетуванням і тестуванням студентів. Аналіз відповідей, реплік, реакцій студентів дає можливість педагогу отримати інформацію про рівень засвоєння навчального матеріалу й специфіку його впливу на духовний розвиток майбутніх фахівців.

Авторська педагогічна технологія використання ОПС в духовному розвитку майбутнього вчителя ґрунтується на модульній системі організації навчання та включає п'ять функціонально пов'язаних модулів, у яких конкретизується загальна мета: історичний, мистецтвознавчий, символічний, духовно-рефлексивний, духовно-професійний. Мета першого модуля – вивчення історії написання ікони; другого – розкриття мистецько-педагогічного потенціалу ОПС; третього – розвиток символічного мислення як засобу онтологічних змін у внутрішньому світі майбутнього вчителя; четвертого – удосконалення, упорядкування, ієрархізація розуму, почуття та волі; п'ятого – діалогічне спілкування з ОПС, набуття духовного досвіду й перенесення його в професійну діяльність.

Проаналізуємо кожен з наведених п'яти модулів на окремих прикладах ОПС. Перший модуль – історичний. Так, ікона “Трійця” написана Андрієм Рубльовим на замовлення Сергія Радонежського для Троїцького собору Троїце-Сергієвого монастиря (нині Троїце-Сергієва Лавра). Ікона “Трійця” є в багатьох художніх виконаннях, проте Стоглавий собор (1551 р.) затвердив саме ікону Андрія Рубльова як взірць канонічного написання “умонезбагненної” ідеї “Трійці”. Іконописець художньою мовою втілює ідею соборної свідомості, ідею жертвовного служіння Істині, яка була притаманна русичам і залишається актуальним у нашому сьогоденні. Ікона подає приклад морально-повчального сприйняття історії. Наш час теж сповнений, як і в часи написання ікони, подібних проблем, зокрема міжусобиць партій, конфесій, безвір'я. П. Флоренський підкреслював, що ікона “Трійця” писалася серед міжусобних звад, загального здичавіння і татарських набігів, серед глибокого безвір'я, що розбестили Русь, відкрився духовному погляду нескінченний, непорушний світ, “вишній світ” горнього світу. Ворожнечі і ненависті, що панують в дольньому, протипоставилась взаємна любов, що струменіє у вічній безмовній бесіді, у вічній єдності сфер духовних” [5, с. 244].

Тобто в іконі “Трійця” Андрій Рубльов подав усвідомлення єдності матеріального й духовного життя через мистецький “доторк”, як взаємопроникність двох світів, як зустріч з духовною реальністю. Така зустріч завжди особистісна та неповторна, обов'язково має зовнішні наслідки, стає своєрідним етапом, закликом до “самовизначення і самоздійснення”. В “Енциклопедії освіти” наголошено: “Проходячи в духовному розвитку етапи самовизначення і самоздійснення, людина перебуває поміж двома світами – повсякденним, швидкоплинним і космічним, вічним. Ці два виміри, неначе горизонтальна і вертикальна координати, ілюструють обриси механізму та спрямованість духовності. Розвиток духовності тільки і можливий через постійне подолання суперечностей між повсякденним (без якого немає повнокровного буття) і вічним (без якого втрачається глибинний смисл власного становлення)” [1, с. 244]. Ікона засвідчує, що, крім матеріального, існує й духовний світ, який є “умозбагненим”, ікона робить духовний світ видимим, зображеним художніми засобами, більше того, ікона закликає збагнути його духовний вимір.

Отже, у першому модулі – історичному – в психолого-педагогічному плані здійснюється усвідомлення змісту перетину двох світів – духовного й матеріального через мистецький “доторк”, майбутній учитель залучається до морально-повчального сприйняття історії, започатковується особистісне бажання увійти в духовний простір мистецького здобутку, збагнути духовний вимір.

Другий модуль – мистецтвознавчий, який доповнює попередній, розкриває більші можливості введення в духовний простір, з'ясування мистецько-педагогічного потенціалу, через образотворчі прийоми ОПС (емоційно-психологічні, колористично-світлові, композиційно-просторові та іконічно-часові). Використання цих прийомів розширює педагогічні можливості здійснення мистецького “доторку” майбутнього вчителя до духовного світу.

Наведемо приклад композиційно-просторових прийомів ОПС. Так, іконографічний тип “Замилування” (по-грецьки – “Елеуса”) – ікона Божої Матері Володимирська подає мистецькими засобами поєднання земного й духовного, виражене художнім доторком двох ликів: Богоматері – як символу земного світу

та Богонемовляти – як символу духовному. Варто підкреслити: з ікони видно, що духовний світ прагне цього доторку більшою мірою, ніж земний. Інший приклад композиційного прийому передачі мистецького “доторку” простежується в іконах євангелістів Марка, Матвія, Луки. Зображення їх дещо вигнутих поз тіла символізує глибоке занурення у внутрішній світ, вони “прислухаються” до духовного світу, який не може бути локалізованим у зовнішньому просторі [6, с. 129].

Образотворчі прийоми розширюють збагнення канонічного християнства, наприклад, догмату Трійці, де Бог – один, але в Трьох ликах. Так, у “Трійці” Андрія Рубльова в основі композиції ікони – коло, що описує фігури Ангелів, які відносно центра знаходяться на однаковій відстані, крім того, коло є символом вічності, що означає позачасовість події, зображеної на іконі. Доповнює цю думку колорит ікони, основу якого становлять блакитний, темно-вишневий і зелений, які присутні в кожній фігурі, і колорит єднає зображення всіх ангелів. Крім того, вони мають символіку – блакитний символізує небесний світ, темно-вишневий – любов, а зелений – життя на землі.

Отже, другий модуль – мистецтвознавчий – розширює знання про мистецько-педагогічний потенціал ОПС, поглиблює художні можливості збагнення духовного світу, використання його цінностей у духовному розвитку майбутнього вчителя.

З огляду на наведений аналіз двох модулів технології доцільно підкреслити, що мистецько-педагогічна дія ОПС виходить за її художні межі. Її мета – пробудити духовний, онтологічний рух, як “поєднання” світів – духовного і матеріального – у внутрішньому світі майбутнього вчителя. Таке “поєднання” в ОПС здійснюється як на рівні Образу, так і Слова, тобто іконопису та Біблії. Зокрема, завдяки композиційному прийому “зворотної перспективи” (ікона “Трійця” Андрія Рубльова) особистість опиняється “всередині” подій Біблії, вона можна залучитися до їх духовного змісту, як писав Г. Сковорода, “виміряти себе” у світлі цих духовних істин. “У філософській системі Г. Сковороди, яка проектувалася в його педагогічну діяльність, провідне місце посідала розроблена ним теорія пізнання. За нею, аби пізнати світ, треба спершу як частину Всесвіту пізнати себе, “виміряти” себе. Міра ж, якою людина користується, має божественний, усесвітній характер” [1, с. 245].

В іконі, так само, як у Євангелії, всі людські думки, знання, почуття й справи показані в їх “доторку” зі світом духовним, і саме від цього “доторку” все вдосконалюється, упорядковується, ієрархізується і внутрішній світ особистості сповнюється духовним змістом. Такі онтологічні зміни уможливаються педагогічними умовами третього модуля технології – символічного.

Третій модуль започатковує онтологічні зміни в духовному розвитку майбутнього вчителя через розвиток символічного мислення майбутнього вчителя як “другого розуму” (Г.С. Сковорода).

Завдяки православному символу мистецтво в образах матеріального світу передає духовний зміст Одкровення, сприяє напрацюванню символічного мислення. У Г.С. Сковороди символізм був пов’язаний з особливим ставленням до Біблії як до “символу символів”, котрий відкриває в людині “другий розум”, відмінний від звичайного людського розуму. На його думку, символи Біблії

“... відкривають у нашому грубому практичному розумі другий розум, тонкий, споглядальний, окрилений, який дивиться чистим і світлим оком голубиці. Біблія тому і є вічно зеленим плодоносним деревом, і плоди цього дерева – потаємно утворюють символи” [4, с. 245–246].

Варто наголосити, що символічне мислення започатковується лише за умови впорядкування розуму за духовними критеріями. Ісак Сирін (VII ст.) наголошував, що “при мирному заспокоєнні розум починає споглядати духовні таємниці” [3, с. 52]. Такий розум називали в давньоруській педагогіці “мудростное житіє”, софійне мислення. Софійність – це один із головних принципів давньоруського художнього мислення, що поєднує мудрість і красу в ОПС. Не випадково головні храми на Русі, починаючи з Київської Русі, присвячувалися саме Софії.

Завдяки розвитку символічного мислення майбутній учитель усвідомлює свої можливості пізнати непізнане, побачити невидиме, розвивається внутрішнє, духовне бачення світу, здійснюється розвиток “духовних очей”. Як писав Г. Сковорода, “... відбувається злиття людини з космічною світобудовою, розширюється її “кут зору” [1, с. 245].

Отже, у третьому модулі започатковується підґрунтя духовно-онтологічних змін складників духовного розвитку майбутнього вчителя.

Четвертий модуль – духовно-рефлексивний – передбачає вдосконалення, упорядкування, ієрархізацію розуму, почуття, волі майбутнього вчителя, проте найбільшою мірою – емоційної складової, оскільки збагнути духовний світ можна за умови стану внутрішньої емоційної тиші. Зображення на іконі є подією духовного смислу й значення, тому там зникає все тимчасове, почуттєве, випадкове та пристрасне. Горе, радість, смуток, захоплення, все емоційне життя потрібно “стишити”. “Однією з важливих умов розвитку духовності є розвиток здатності дистанціюватися від безпосередніх життєвих обставин. Людина, включена в життєву метушню і дріб’язковість, втрачає орієнтири творення себе і легко може стати об’єктом маніпуляцій” [1, с. 244].

На іконі художніми засобами подаються шляхи впорядкування емоцій, коли долається динаміка пристрастей. Підвищені емоції символізують бездуховний стан зображених, тому й подаються через підвищену динаміку зображення. Наприклад, стрімке падіння догори ногами грішників, які зірвалися з “лествиці”, що веде до раю (ікона “Видіння Іоанна Лествичника”). Ікона вказує мистецькі шляхи подолання таких бездуховних станів через дотримання канонічних вимог – відсутність надмірної почуттєвої привабливості зображень, що пологить зір, розтліває розум.

Доцільно наголосити, що розвиток емоційної складової можна умовно назвати розвитком душевності, яка не ототожнюється з духовністю особистості. “З категорією духовності пов’язана категорія “душевність”. Ці категорії мають різну спрямованість: духовність виражає спрямованість людського буття до трансцендентного, а душевність характеризується добрим ставленням до людей” [1, с. 245].

Поняття душевності має свою специфіку розуміння й у ОПС. Якщо педагогічний досвід під душевністю розуміє переважно щирість, м’якість, теплоту, доброзичливість, готовність прийти на допомогу, то ОПС розширює ці поняття та відмінності між ними. Зокрема, по-перше, душевність розглядається як необхід-

на, але недостатня умова для розвитку духовності; по-друге, для того, щоб душевність стала підґрунтям розвитку духовності, важливо позбавитися “душевної чорноти” (М.В. Гоголь), а інакше внутрішній світ залишатиметься спотвореним, сповненим пристрастей. Художнім втіленням звільнення від “душевної чорноти” є чистота і яскравість фарб іконопису, що є ознакою звільнення від мороку як досягнення високої духовної мети, до якої прагне кожна благочестива душа.

Звичайно, “стишити” й перетворити емоції непросто, допомогти цьому може воля, яка здатна підняти емоції з рівня душевних, пристрастних переживань до духовної висоти, тому важливо сприяти розвитку морально орієнтованої волі майбутнього вчителя. “Духовний розвиток особистості передбачає значні вольові зусилля та відповідальність особистості. Піднімаючись “вгору”, вона постійно розв’язує важливі життєві завдання, стверджуючи свої життєві інтереси, переконання, ідеали, моральні якості, а також ставлення до самої себе, інших людей, суспільства. Головне завдання педагогів – надати підростаючій особистості необхідну допомогу стосовно того, як найповніше розгорнути свої творчі можливості в духовному зростанні” [1, с. 244]. Завдяки волі майбутній учитель здатний втілювати цінності та прагнути до їх втілення в професійній діяльності. Через свободу волі виявляється духовна активність педагога, спрямованість до знань, мудрості, упорядкування емоцій.

Розвиток вольової складової має велике значення в духовному розвитку, оскільки тісно пов’язаний зі свободою (свобода волі) майбутнього вчителя тобто його здатністю визначитися щодо добра чи зла. У цьому самовизначенні полягає основа духовного вибору майбутнього вчителя. Духовна свобода виражається в онтологічній спроможності особистості долати свій егоїзм, пристрасті, почуття.

У четвертому модулі важливим є вивчення рефлексії студентів у формі письмових робіт, у яких відображаються думки, почуття, асоціації, що виникають у спілкування з ОПС. Одним із критеріїв справжньої зацікавленості студента проблемами духовних основ життя стає щирість висловлювань і виконання письмових рефлексій, які не оцінюються. Їх зміст є предметом індивідуального обговорення під час консультацій.

Отже, у четвертому модулі здійснюється впорядкування за духовними критеріями розуму, почуття й волі, що стає основою набуття духовного досвіду та вміння його перенесення в професійну діяльність.

П’ятий модуль становить діалогічне спілкування з ОПС, набуття духовного досвіду, його систематизацію та перенесення в професійну діяльність.

Професійно-освітній потенціал ОПС полягає в тому, що він подає не лише теоретичну концепцію, а й онтологію духовного розвитку майбутнього вчителя засобами ОПС. “Напрацювання теоретичних знань і духовних змістів органічно не інтегруються й не сумуються, якщо онтологічно не пов’язуються з духовним розвитком особистості. Тому мистецтво і називається “наочною онтологією”, “...душевність внутрішнього світу особистості не є вивідною з даної суми елементів, а має як засаду сукупність смислових зв’язків між ними. Спільним у різних підходах до аналізу категорій духовності є визнання її зв’язку і індивідуальними смислами і цінностями, божественними чи космічними силами” [1, с. 244].

Найголовніше на цьому етапі – інтеграція здобутих теоретичних знань та практичної онтології в духовний досвід майбутнього вчителя. Її реалізація умож-

ливаються тільки через духовні онтологічні зміни складових духовного розвитку майбутнього вчителя. Без відповідного рівня розвитку розуму, урівноважених емоцій та морально орієнтованої волі набути духовного досвіду неможливо. Прикладом може бути автоепітафія на могилі Г.С. Сковороди: “Автоепітафія на могилі Г. Сковороди (“Світ мене ловив, та не спіймав”) стверджує ідеал багатства духу, чистоти серця, душевної рівноваги” [1, с. 245].

Висновки. Таким чином, розроблена нами авторська педагогічна технологія використання ОПС у духовному розвитку майбутнього вчителя збагачує педагогічні шляхи становлення та розвитку духовності майбутнього педагога як детермінанти його професійної підготовки.

Література

1. Енциклопедія освіти / [ред. В.Г. Кремін]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии / Г.К. Селевко. – М. : Народ. образование, 1998. – 255 с.
3. Сирич И. Азбука духовная / И. Сирич. – Полтава : Спасо-Преображен. Мгарский монастырь, 1999. – 431 с.
4. Сковорода Г. Пізнай в собі людину / Г. Сковорода ; [під ред. М. Кашуба, В. Войтович]. – Л. : Світ, 1995. – 528 с.
5. Флоренский П.А. Pro et contra / П.А. Флоренский ; [сост., вступ. ст. примеч. и библиогр. К.Г. Исаева]. – СПб. : РХГИ, 1996. – 752 с.
6. Языкова И.К. Богословие иконы : учеб. пособие / И.К. Языкова. – М. : Изд-во Общедоступ. Православного ун-та, 1995. – 212 с.

РОМАНЕНКО Ю.А.

МЕТОД ПРОЕКТІВ: ДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Суспільство інформаційних технологій, або постіндустріальне суспільство, на відміну від індустріального кінця XIX – середини XX ст., значно більше зацікавлене в тому, щоб його громадяни були здатні активно діяти, самостійно приймати рішення, гнучко адаптуватися до умов життя, що змінюються. І це є відповіддю на запитання, чому метод проектів поширюється в системах освіти різних країн світу.

Мета статті – обґрунтувати необхідність використання методу проектів на сучасному етапі розвитку освіти України; з'ясувати сутність поняття “метод проектів”; ознайомитися з типами проектів; визначити методіку розробки проектів для сучасної школи.

Метод проектів не є принципово новим у світовій педагогіці. Представниками проектної педагогіки кінця XIX – початку XX ст. є С. Русова (Україна), С. Шацький (Росія), В.А. Лай (Німеччина), Дж. Дьюї, В. Кілпатрик (США). Метод проектів як педагогічну технологію в 1920-х рр. у США розробили американський філософ і педагог Дж. Дьюї та його учень В. Кілпатрик. Його називали також методом проблем і пов'язували з ідеями гуманістичного напрямку у філософії та освіті. *Концептуальні ідеї* Дж. Дьюї полягають у такому: 1) здібності дитини закладені природою, а школа має створити умови для їх розкриття; 2) знання повинні слугувати для пристосування людини до навколишнього середовища й мати практичну спрямованість; 3) головне – не кількісні характеристики знань, набуті учнями в школі, а вміння використовувати їх у конкретній ситуації; 4) важливо підпорядкувати зміст навчання вирішенню практичних проблем, що відповідають силам, інтересам дитини; 5) розв'язання проблем вимагає поєднання розумової та фізичної праці, що має розвивальну й суспільну цінність [1, с. 79].